

Vogels en zoogdieren

S. BRAAKSMA.

Jaren geleden heb ik in een korte mededeling in *De Levende Natuur* iets verteld over de sterk verschillende manier, waarop vogels kunnen reageren op de verschijning van zoogdieren. Zulks naar aanleiding van een waarneming van een Ree, die in de Polder Oosterwolde kennelijk zo'n ongewone verschijning was, dat alle ter plaatse broedende weidevogels het arme dier luid tierend achtervolgden. Ik moest hieraan denken, toen ik met mijn collega's W. P. ten Klooster en E. P. Klever op 29 oktober jl. een bezoek bracht aan de buitendijkse terreinen langs de Dollart tussen de Duitse grens en de Punt van Reide. Wij zaten langs de dijk te kijken naar een troep van niet minder dan 8000 (!) Kluten, toen wij plotseling een Vos ontdekten, die rustig langs de kant van het steeds hoger komende water liep te wandelen. Het dier bleef zeker 10 minuten in onze naaste omgeving zonder ons op te merken. Eénmaal sprong het met de dikke pluimstraart recht omhoog over een brede sloot. Later ging de Vos $\pm$ 200 m bij ons vandaan aan de voet van de dijk zitten. Met onze kijkers zagen wij, hoe hij zich daar, net als een hond, zat schoon te likken en de modderkorsten van poten en lichaam te bijten. Het is natuurlijk een fantastische belevenis om tegelijkertijd 8000 Kluten en een Vos te zien! Wat ons, toen wij van onze eerste verbazing bekoemen waren, het meest verwonderde, was dat noch de langs de dijk grazende jonge stieren, noch de ter plaatse aanwezige vogels aandacht aan de Vos leken te schenken. Het dier passeerde meermalen op minder dan 3 meter afstand fouragerende

Kieviten en Watersnippen, zonder dat deze opvlogen! Pas als de Vos korter dan 2 meter langs een vogel liep vloog deze op. Van paniek of alarm was hierbij geen sprake.

De jonge stieren, die gewoonlijk iedere hond die zij zien onmiddellijk achtervolgen, toonden aanvankelijk alleen maar belangstelling voor ons. Zelfs toen het nieuwtje van onze aanwezigheid er voor hen kennelijk wat af was, reageerden zij helemaal niet op de Vos.

Het voorgaande lijkt alleen maar te verklaren door aan te nemen dat de Vos ter plaatse een zo geregelde verschijning is, dat zowel de stieren als de vogels helemaal gewend zijn geraakt aan de aanwezigheid van deze rovers. Een ganzenjager vertelde ons desgevraagd, dat er langs de Dollart geregeld Vossen voorkomen. Vorig jaar werden er zelfs drie exemplaren geschoten.

Dieren reageren nl. vaak onmiddellijk op een voor hen ongewone verschijning. Zo zagen wij deze zomer op Rottumeroog hoe een Blauwe reiger, een diersoort die aan de vaste wal door andere vogels meestal alleen wordt lastig gevallen als er sprake is van een mogelijke bedreiging van eieren of jongen, hier boven het wad zeker een kwartier lang hevig werd belaagd door Scholeksters en Zilvermeeuwen. Het dier kreeg geen kans om ergens te gaan zitten en nam tenslotte de wijk in de richting van Borkum. Vogelwachters op de eilanden vertelden mij soortgelijke verhalen over Koekoeken en postduiven, die zich in de buurt van steinkolonies waagden.

Dat zoogdieren en vogels soms in een

soort symbiose leven is bekend. Een mooi voorbeeld hiervan vormen de meeuwen, die er een dankbaar gebruik van maken als Zeehonden vissen voor zich uitjagen en deze hierbij herhaaldelijk boven water uitspringen. Droste-Hülshoff heeft in zijn in 1869 verschenen overzicht van de vogelwereld van Borkum uitvoerig beschreven, hoe niet minder dan een dozijn Drieteenmeeuwen profiteerde van het feit, dat er in de Westereems een Zeehond aan het vissen was. Omgekeerd vormen vele op één plaats rondvliegende en rondzwemmende meeuwen mogelijk een aanwijzing voor Zeehonden, dat er vis aanwezig is. Toen wij deze herfst nl. terugkeerden van Rottumeroog, was er nabij

de oostpunt van dit eiland in de verste verte geen Zeehond te zien. Toen wij echter wat oud brood in het water gooiden, waarop prompt een wolk meeuwen afkwam, verschenen er even later tussen de meeuwen plotseling drie zeehondkoppen. Wij kregen sterk de indruk, dat de Zeehonden in een zeer snel tempo naar het punt waren toegezwoomen, waar de meeuwen in het water doken, omdat zij wellicht net zo goed als ervaren hengelaars op de hoogte zijn van het feit, dat duikende meeuwen en de aanwezigheid van vis vaak samengaan. Een en ander is uiteraard moeilijk te bewijzen. Wij zijn echter beslist van plan om deze proef later nog eens te herhalen!

Vragen en korte mededelingen

Oproep tot medewerking aan vogelinventarisaties.

Over het voorkomen van de Nederlandse vogels is al veel gepubliceerd. Van verschillende soorten is het aantal broedparen of overwinteraars bij benadering bekend. Dit geldt vooral voor koloniebroedvogels, voor schaarse of zeer opvallende broedvogels en voor soorten waarvan de aantallen, die in Nederland overwinteren, vrij gemakkelijk zijn te schatten of te tellen.

Het is van groot belang als ook van andere vogelsoorten beter bekend wordt, hoe groot de aantallen zijn, die in Nederland voorkomen en waar deze soorten te vinden zijn. Onder auspiciën van het Contactorgaan voor Vogelstudie van de K.N.N.V. zal nu geprobeerd worden, om van een voorlopig beperkt aantal broedvogels de aantallen vast te stellen over het gehele land. Alleen door de gezamenlijke krachtsinspanning van vele medewerkers kunnen resultaten verkregen worden. Het is dan ook te hopen, dat deze medewerking zal komen uit alle kringen van ons ornithologisch leven.

Iedere soort zal door een of twee personen bewerkt worden. Wie aan het onderzoek van een soort wil deelnemen, wordt verzocht zich zo spoedig mogelijk op te geven bij de betreffende bewerker. Deze zal aan de medewerkers dan een stencil toesturen, waarop is aangegeven hoe de methode van onderzoek zal zijn. De bewerkers hopen ieder jaar een voorlo-

pig overzicht bekend te maken en aan het eind van het onderzoek de resultaten te publiceren. De onderzoeksperiode is per soort voorlopig op drie jaar gesteld, omdat dan beter rekening gehouden kan worden met eventuele aantalschommelingen.

De resultaten van het onderzoek kunnen voor de wetenschap en voor de natuurbescherming van belang zijn. De vaak gehoorde klacht, dat veel vogelsoorten achteruitgaan, is een grote stimulans geweest om met dit onderzoek te beginnen. Ook de keus van de soorten is er door beïnvloed.

De medewerkers wordt vriendelijk gevraagd portokosten e.d. voor eigen rekening te nemen, tenzij een bewerker daarover iets anders verlangt.

Aangezien meer soorten voor bewerking in aanmerking komen, worden ornithologen, die er voor voelen een soort voor hun rekening te nemen, verzocht, zich op te geven bij Prof. Dr. D. M. de Vries, Bowlespark 5, Wageningen, tel. 08370-3186.

LIJST VAN SOORTEN EN BEWERKERS.

Fuut: H. N. Leys en Ir. J. J. F. E. de Wilde.

Correspondentie aan de eerste bewerker: Diedenweg 14, Ede; tel. 08380-3838.

Soort is gevoelig voor waterverontreiniging door pesticiden. Tellingen in maart op verzamelplaatsen, april tot begin juni in broedgebieden. Spoedig opgeven zeer gewenst.